

Tuloksellisuustarkastus

Tarkastuskertomus 4/2020 Vuoden 2013 TE-toimistouudistuksen vaikutukset

Yhteenveto kertomusluonnoksen lausunnoista

Valtiontalouden tarkastusvirasto on saanut viitekohdassa mainitun tarkastuskertomuksen luonnoksesta palautetta seuraavasti:

- Työ- ja elinkeinoministeriö, 20.3.2020
- TE-toimistojen yhteinen lausunto, 26.3.2020
- ELY-keskusten sekä TE-toimistojen kehittämis- ja hallintokeskus (KEHA-keskus), 2.4.2020.

Lausunnonantajilla on ollut tilaisuus

- lausua näkemyksensä tarkastuskertomusluonnoksessa esitetyistä tarkastusviraston kannanotoista sekä
- esittää kertomusluonnoksen tekstiin korjaus- ja täsmennysehdotuksia.

Ennen lopullisen tarkastuskertomuksen antamista tarkastusvirasto on kertomusta viimeisteltäessä ottanut huomioon palautteen seuraavasti:

1 Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto

Työ- ja elinkeinoministeriö pitää tarkastuskertomusluonnoksen tuloksia oikeasuuntaisina.

Työ- ja elinkeinoministeriön mukaan tarkastelujakso uudistuksen käynnistämisestä vuonna 2013 vuoteen 2017 on ollut erityisen haasteellista aikaa TE-palvelujen näkökulmasta: toimintaympäristön nopeiden muutosten lisäksi TE-hallinnossa valmistauduttiin maakuntauudistukseen ja siihen kytkeytyvään kasvupalvelu-uudistukseen. Nämä seikat ovat osaltaan vaikuttaneet siihen, ettei TE-palvelu-uudistukseen perustuvaa kehittämistyötä ole voitu täysipainoisesti viedä eteenpäin. Resurssien vähäisyys suhteessa kasvaneisiin asiakasmääriin ei ole antanut ministeriön mukaan riittävästi mahdollisuuksia tukea asiakkaiden palveluprosessia.

Työ- ja elinkeinoministeriön lausunto ei ole antanut aihetta kannanottotekstin muutoksiin lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

KEHA-keskuksen ja TE-toimistojen lausunnot

TE-toimistot toteavat tarkastuskertomusluonnoksesta antamassaan yhteisessä lausunnossa, että mahdollisten satunnaisten tekijöiden vaikutus tuloksiin on hyvä tiedostaa myös johtopäätöksissä. TE-toimistojen palautteen johdosta lopullisen tarkastuskertomuksen kannanottotekstiin on tarkennettu tarkastuksessa tehdyn herkkyysanalyysin tuloksia sekä lisätty maininta mahdollisen ulkopuolisen tekijän olemassaolosta.

Sekä KEHA-keskus että TE-toimistot toteavat launnonnoissaan, että pelkästään työllistysuunnitelmien (nk. avainsuorite) perusteella tehdyt johtopäätökset TE-toimistojen tuottavuudesta tai tehokkuudesta eivät anna oikeaa ja riittävää kuvaa TE-toimistojen tehokkuudesta.

Tarkastuskertomusluonnoksessa todetaan, että vaikka työllistymissuunnitelmat ovat TE-toimistojen keskeinen suorite, tuottavuudesta ja taloudellisuudesta (toiminnallisesta tehokkuudesta) ei kuitenkaan voi tehdä yleistäviä johtopäätöksiä pelkästään yhden suoritteen perusteella. Kannanotoissa ja kertomusluonnoksen havainto-osassa todetaan, että työllistymissuunnitelmia on käytetty laskelmissa esimerkkisuoritteena.

KEHA-keskuksen ja TE-toimistojen palautteiden perusteella lopullisen tarkastuskertomuksen kannanotoihin on tarkennettu, että vaikka työllistymissuunnitelmat ovat TE-toimistojen keskeinen suorite, toiminnallisen tehokkuuden kehityksestä saataisiin luotettavampi kuva, jos avainsuoritteet ja niiden tunnusluvut esitettäisiin tilinpäätöstiedoissa. Tarkastelujaksolla TE-toimistojen toiminnallisen tehokkuuden tunnuslukuja ei ole laskettu tilinpäätöstiedoissa eikä TE-toimistoille ole määritelty avainsuoritteita.

KEHA-keskus toteaa lausunnossaan, että vuonna 2019 TE-palveluiden toimintoluokitus uudistettiin kaikilta osin siten, että toimintoluokat kuvaavat entistä paremmin TE-palveluissa tehtävää työtä. Vuoden 2019 aikana määriteltiin myös TE-palveluiden toimintoja vastaavat avainsuoritteet. KEHA-keskuksen mukaan uudet toimintoluokat otettiin käyttöön vuoden 2020 alusta. Vuodesta 2020 alkaen TE-toimistoille on mahdollista laskea taloudellisuus- ja tuottavuustunnuslukuja ja tehdä vertailuja TE-toimistojen kesken. Ensimmäinen laskenta tehdään kesällä 2020. KEHA-keskuksen palaute avainsuoritteiden määrittelystä ja tunnuslukujen laskemisesta on otettu huomioon lopullisen tarkastuskertomuksen kannanottojen suosituksessa 2.

2 Teknisluonteiset täsmennys- ja korjausehdotukset

Työ- ja elinkeinoministeriöllä ei ollut teknisluonteisia korjaus- tai täsmennysehdotuksia kertomusluonnokseen.

KEHA-keskuksen palaute vuoden 2019 TE-palveluiden toimintoluokituksen uudistamisesta ja toimintoja vastaavien avainsuoritteiden määrittelystä sekä mahdollisuudesta laskea TE-toimistojen taloudellisuus- ja tuottavuustunnuslukuja vuodesta 2020 alkaen on otettu huomioon myös tekstilisäyksenä lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

TE-toimistot korostavat lausunnossaan, että tarkastelujakson jälkeen (vuonna 2018) työllisyys kehittyi suotuisasti ja työttömyys laski. TE-toimistojen mukaan työllisyyden kehitykseen vaikuttaa muun muassa vallitseva taloussuhdanne, yritysten kilpailukyky, kasvu- ja investointihalukkuus, tarjolla oleva osaava työvoima ja koulutusmahdollisuudet. TE-toimistojen näkemyksen mukaan ratkaisevaa on ollut myös se, miten paljon TE-toimistoilla on ollut henkilöresursseja käytössä eri tilanteissa vuoden 2013 jälkeisinä vuosina. TE-toimistot pitävät puolestaan hyvänä sitä, että tarkastuskertomusluonnoksessa on tuotu esille TE-toimistojen resurssien väheneminen uudistuksen toimeenpanon aikana. Myös TE-toimistojen hallinnollisen aseman käsittely vastaa TE-toimistojen näkemystä.

Tarkastuksessa tehdyissä analyysissä on vakioitu kansantaloudelliset suhdannevaihtelut, kuntakohtaiset kiinteät vaikutukset sekä trendinomaisesti muuttuvat kuntatekijät, kuten demografia. TE-toimistojen näkemys työllisyyden kehitykseen vaikuttavista tekijöistä sekä työllisyyden paranemisesta vuoden 2017 jälkeen on otettu huomioon tekstilisäyksenä lopullisessa tarkastuskertomuksessa.

TE-toimistot toteavat lausunnossaan, että työllistymissuunnitelmien käyttö nk. avainsuoritteena on kertomusluonnoksessa perusteltua ja myös sen ongelmaticka on tuotu esille. Johtopäätösten teko yhden indikaattorin perusteella on kuitenkin TE-toimistojen lausunnon mukaan kyseenalaista. TE-toimistojen näkemyksen mukaan työllistymissuunnitelmien merkitys korostui toimintaa ohjaavana tekijänä vasta myöhemmin muun muassa määräaikaishaastattelujen yhteydessä.

TE-toimistojen ja KEHA-keskuksen näkemykset työllistymissuunnitelmista avainsuoritteena on otettu huomioon tarkennuksena lopullisen tarkastuskertomuksen kannanotoissa (ks. edellä Lausunnonantajien näkemykset kannanotoista). Sen sijaan TE-toimistojen näkemys työllistymissuunnitelmien merkityksestä toimintaa ohjaavana tekijänä ei aiheuta muutoksia lopulliseen kertomusluonnokseen.

Tarkastuskertomusluonnoksessa tuodaan esiin vuoden 2017 määräaikaishaastattelujen lisäys ja vaikutus toimintaan sekä se, että työllistymissuunnitelmat ovat määräaikaishaastattelujen keskeisin tuotos.

TE-toimistot yhtyvät lausunnossaan nykyistä asiakastietojärjestelmiä koskeviin ongelmiin ja toteavat, että järjestelmää ollaan parhaillaan kehittämässä. TE-toimistojen näkemys asiakastietojärjestelmän kehitystyöstä on lisätty lopulliseen tarkastuskertomukseen.

Lisätietoja: Johtava tuloksellisuustarkastaja Osmo Halonen, p. 09 432 5860 ja johtava tuloksellisuustarkastaja Ville Vehkasalo, p. 09 432 5814.